

Factsheet 2018-4

Personeel juridische beroepen

**Auteurs: R.J.J. Eshuis, M.J. ter Voert,
B.J. Diephuis**

April 2018

In dit factsheet wordt de ontwikkeling van het aantal werkzame personen in advocatuur, notariaat, gerechtsdeurwaarderij en de Rechtspraak in beeld gebracht. Het betreft gegevens over de periode 2000-2016. Het is een geactualiseerde versie van

het zesde hoofdstuk uit de publicatie 'Rechtspleging Civiel en Bestuur', dat in 2013 voor het laatst in druk verscheen. Het factsheet behandelt eerst de advocatuur (paragraaf 1), gevolgd door de gerechtsdeurwaarders (paragraaf 2), het notariaat (paragraaf 3) en de rechtspraak (paragraaf 4). In de slotparagraaf wordt de ontwikkeling van de beroepsgroepen afgezet tegen die van de totale bevolking. Staat 1 geeft een totaalbeeld van de personeelsontwikkeling binnen de voorgenoemde beroepsgroepen in de jaren 2005-2016.

Resumé

In de periode 2000-2016¹ is de advocatuur gegroeid. In 2016 is de beroepsgroep 50% groter dan in 2000. Sinds 2013 is de groei van het aantal advocaten afgevlakt. Bij het notariaat is de trend over de langere termijn licht dalend. Sinds 2014 stijgt het aantal (kandidaat)notarissen echter weer licht. Bij de gerechtsdeurwaarders is de trend tegengesteld aan die bij het notariaat. Er was een stijgende trend tot 2013. Daarna heeft zich een daling ingezet. De inzet van (toegevoegd) kandidaats-gerechtsdeurwaarders is sterk toegenomen ten opzichte van het begin van dit millennium.

De personele capaciteit van de civiele en bestuursrechtspraak is, samengenomen, vrij stabiel. Maar binnen civiel en bestuur doen zich in de meest recente jaren tegengestelde ontwikkelingen voor: de personele capaciteit van de civiele rechtspraak daalt, terwijl die voor de bestuursrechtspraak (sterk) stijgt.

¹ Gegevens van vóór 2005 zijn niet voor alle beroepsgroepen beschikbaar. De overzichtsstaat beperkt zich derhalve tot de jaren 2005 t/m 2016.

Staat 1 Kerncijfers personeel 2005-2016

	Advocatuur*	Gerechts- deurwaarderij	Notariaat	Rechtspraak**
Aantal beroepsbeoefenaren 2016	17.498	347	1.365	6.145
Procentuele ontwikkeling beroepsbeoefenaren 2005-2016	27	-6	-6	8
Aantal stagiairs/kandidaten 2016	1.026	506	1.796	.
Procentuele ontwikkeling stagiairs/kandidaten 2005-2016	-2	22	-13	.

* Inclusief advocaten die binnen strafrecht werkzaam zijn.

** Rechter-/raadsheren en ondersteuning, alleen rechtsgebieden civiel en bestuur, exclusief Raad van State en Hoge Raad, in voltijdsequivalenten (fte).

Er is een grote verscheidenheid aan personen en instanties waar rechtzoekenden met een juridische hulpvraag voor advies en hulp terecht kunnen. Al naargelang de aard van het probleem en de soort hulp die ze zoeken kunnen ze aankloppen bij advocaten, juridisch loketten, wets- en rechtswinkels, sociaal raadsliden, rechtsbijstandsverzekeraars, vakbonden en beroepsverenigingen, consumentenorganisaties, rechtskundige adviesbureaus, notarissen of deurwaarders.

Dit factsheet gaat over het personeel dat werkzaam is in de juridische dienstverlening. Althans, het personeel van gerechten (rechtbanken, gerechtshoven en bijzondere colleges CRvB en CBb) en van de vrije beroepsgroepen waarvoor de Minister van Justitie en Veiligheid stelselverantwoordelijk is: advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders.² De kernfuncties van deze beroepsgroepen zijn wettelijk geregeld omdat ze belangrijk zijn voor een goed functionerende rechtspleging en rechtsbedeling.

---

² De rol van de verschillende beroepsbeoefenaren is beschreven in paragraaf 2.1 van Rechtspleging Civiel en Bestuur 2012. De telling van advocaten is inclusief advocaten die (overwegend) buiten de civiele en bestuursrechtspleging actief zijn. Voor de rechtspraak, met uitzondering van de Hoge Raad, beperken de gegevens zich wél tot de civiele en bestuursrechtspraak. De toedeling van capaciteit naar civiel- of bestuursrecht is een constructie op basis van de hoeveelheid behandelde zaken.

1 Advocatuur

In deze paragraaf komen achtereenvolgens de aantallen advocaten, stagiairs, advocatenkantoren en het toekomstig aanbod aan de orde.

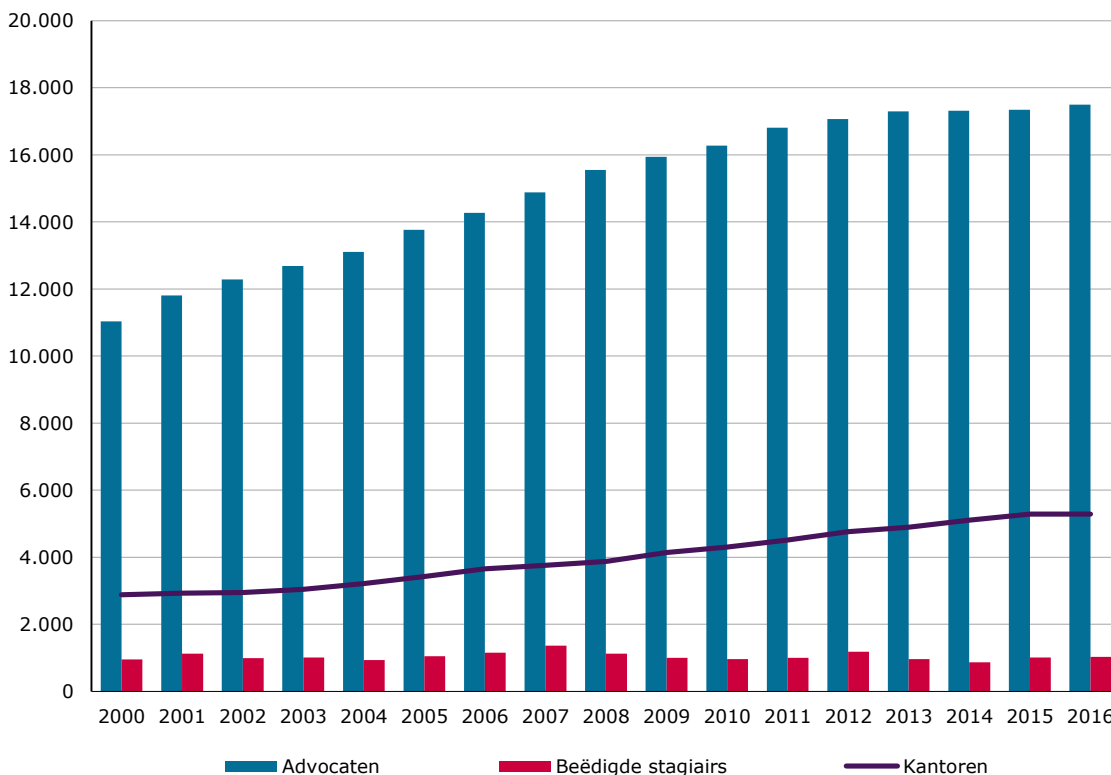
Het aanbod van diensten

Tussen 2000 en 2013 nam het aantal advocaten toe van ruim 11.000 naar ruim 17.000. Sinds 2013 is de groei gering. Het aantal beëdigde advocaat-stagiairs lag in 2014 op een dieptepunt, maar neemt weer iets toe. Het aantal advocatenkantoren bleef wél gestaag toenemen, van 2.900 (in 2000) naar 5.300 (in 2016; zie figuur 1).

In de afgelopen decennia deden zich verschillende ontwikkelingen voor in de organisatieverbanden

waarbinnen advocaten werken. De 'grote kantoren' die Nederland kende, zijn onderdeel geworden van internationale netwerken. Verschillende gerenommeerde Angelsaksische 'merken' hebben een plek op de Nederlandse markt verworven. Daar tegenover staan advocaten die zelfstandig (solo), of in kleine samenwerkingsverbanden actief zijn. Hun aantal groeit. Bijna 90% van de advocatenkantoren is relatief kleinschalig: er werken één tot vijf advocaten. Sinds 2006 neemt het aandeel eenmanskantoren toe. In 2016 behoort 55% de kantoren tot deze categorie (zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur, tabel 6.2).

Figuur 1 Aantal advocaten, beëdigde stagiairs en advocatenkantoren

Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.1.

Bron: jaarverslag Nederlandse Orde van Advocaten

Het toekomstig aanbod: opleiding, leeftijd, geslacht

De voortdurende groei van het aantal advocaten en advocatenkantoren geeft geen aanleiding tot zorgen over de continuïteit van de dienstverlening in de nabije toekomst. Tussen 2000 en 2016 nam het aantal advocaten met ruim 50% toe. De beroeps-

groep is relatief jong, maar de gemiddelde leeftijd nam in recente jaren toe door minder instroom van jongeren. Dat minder jongeren tot het beroep toetraden lijkt primair te wijten aan verminderde vraag, niet aan tekortschietend aanbod. In 2006 was 25% van de advocaten jonger dan 31 jaar, in 2015 nog

maar 15% (zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur, tabel 6.4). Het percentage advocaten van jonger dan 31 jaar nam in 2016 echter weer toe, evenals het aantal stagiairs. Ook het percentage vrouwen binnen de advocatuur groeit gestaag: in 2002 was 36% van de advocaten vrouw, in 2016 is dat 44% (zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur, tabel 6.1).

2 Gerechtsdeurwaarders

In deze paragraaf komen achtereenvolgens de aantallen (kandidaat-)gerechtsdeurwaarders, kantoren en het toekomstig aanbod aan de orde.

Het aanbod van diensten

Eind december 2012 telde Nederland 404 gerechtsdeurwaarders en 564 toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarders.³ Dit betekent dat in 2012 in

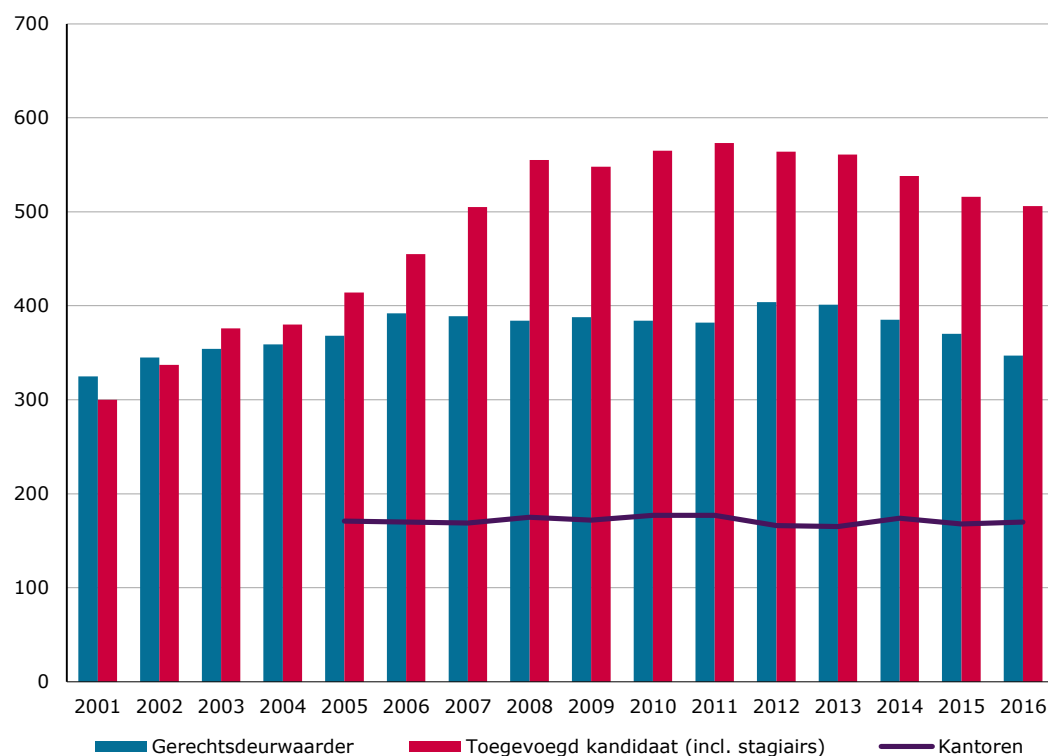
³ Inclusief stagiairs die bevoegd zijn ambtshandelingen te verrichten. De formele functiebenamingen zijn per 1 juli 2016 gewijzigd (Gerechtsdeurwaarderswet, Stb. 2016, 93). Deze zijn kandidaat-

totaal 968 personen bevoegd waren om ambtshandelingen te verrichten; dat was een recordaantal. Vanaf 2013 heeft zich echter een scherpe daling ingezet, en eind 2016 bedroeg het aantal gerechtsdeurwaarders 347 en het aantal toegevoegd- en kandidaat-gerechtsdeurwaarders 506; een daling van ruim 10% ten opzichte van 2012 (zie figuur 2). Het Bureau Financieel Toezicht (BFT) telde in 2016 170 gerechtsdeurwaarderskantoren.⁴ Dat zijn er even veel als in 2006.

gerechtsdeurwaarder (een stagiaire), toegevoegd gerechtsdeurwaarder (opleiding is afgerond en de voormalig kandidaat is toegevoegd aan een gerechtsdeurwaarder) en gerechtsdeurwaarder.

⁴ Voor het BFT is een kantoor een samenwerkingsverband van gerechtsdeurwaarders dat een zelfstandige financiële rapportage aflevert. Een organisatie met meer vestigingen, maar één (centrale) administratie telt als één kantoor; bij een organisatie met meer vestigingen waarbij elke vestiging een eigen administratie heeft die zelfstandig rapporteert, telt elke 'rapportage' als kantoor.

Figuur 2 Aantal (toegevoegd kandidaat-)gerechtsdeurwaarders en kantoren

Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.5.

Bron: Ter Voert en Van Ewijk (2004), jaarverslagen KBvG (2005 t/m 2010), BFT (aantal kantoren).

Toekomstig aanbod: opleiding, leeftijd en geslacht

Aan de basis van het toekomstige aanbod van gerechtsdeurwaarders ligt het aantal studenten dat de beroepsopleiding volgt. In het vierde studiejaar volgt de student een verplichte praktijkstage als kandidaat-gerechtsdeurwaarder. Na afronding van de stageperiode en na nog een jaar te hebben gewerkt als toegevoegd gerechtsdeurwaarder, komt de kandidaat in aanmerking voor benoeming tot gerechtsdeurwaarder (zie art. 5 lid c Gerechtsdeurwaarderswet, GDW). De afgelopen jaren neemt de instroom af; waar in 2002-2010 tussen de tachtig en ruim negentig studenten instroomden in de beroepsopleiding, ligt dit in de recente jaargangen nog rond twintig starters. Ook het aantal afgestudeerden neemt af; van rond de zestig à zeventig in 2006-2010 tot rond de veertig nu (zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur, tabel 6.6).

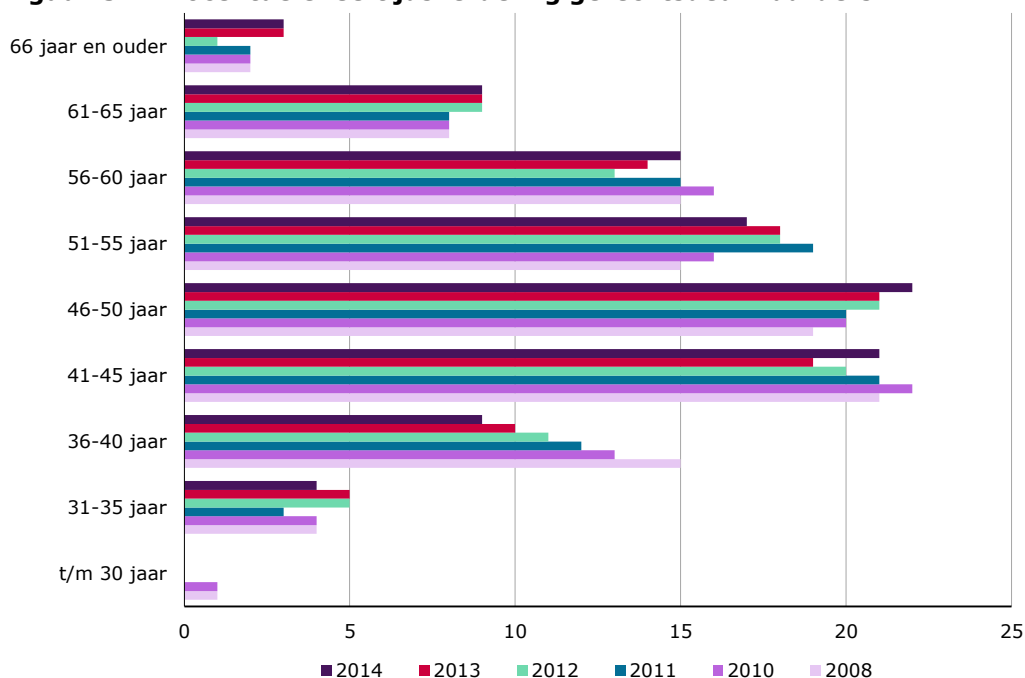
Aan de leeftijdsamenstelling van de beroepsgroep kan worden afgelezen hoeveel deurwaarders de komende jaren de beroepsgroep zullen verlaten. Gerechtsdeurwaarders worden van rechtswege ontslagen (art. 52 GDW) na het bereiken van de 70-jarige

leeftijd. In 2014⁵ was ruim een kwart (27%) van de gerechtsdeurwaarders 56 jaar of ouder en verlaat dus binnen vijftien jaar het ambt (zie figuur 3). In principe zijn er voldoende kandidaat-gerechtsdeurwaarders om deze uitstroom op te vangen. De geringe instroom bij de beroepsopleiding zou op termijn wel tot (tijdelijke) schaarste kunnen gaan leiden.

Mannen domineren het gerechtsdeurwaardersambt. In 2005 is slechts 8% van de deurwaarders vrouw; in 2016 is dit percentage gestegen naar 14% (zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur, tabel 6.5). Dat dit percentage in de toekomst waarschijnlijk hoger komt te liggen, laten de cijfers over de kandidaten zien. Ruim een derde van de kandidaat- en toegevoegd deurwaarders is een vrouw.

⁵ Na 2014 is alleen nog een percentage beschikbaar voor gerechtsdeurwaarders in de leeftijdscategorie 45-65 jaar. Zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.7.

Figuur 3 Procentuele leeftijdsverdeling gerechtsdeurwaarders

Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.7a.

Bron: Ministerie van Justitie en Veiligheid

3 Het notariaat

In deze paragraaf komen achtereenvolgens de aantallen notarissen en notariskantoren en het toekomstig aanbod aan de orde.

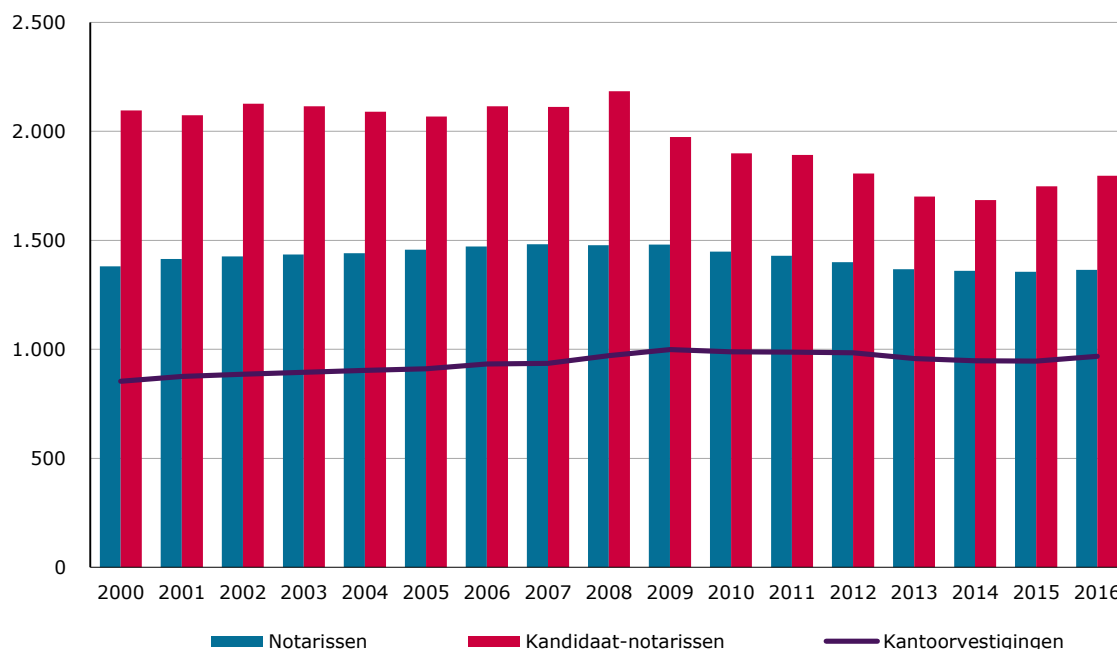
Het aanbod van notarisdiensten

Het aantal (kandidaat-)notarissen bepaalt mede het volume aan diensten dat kan worden aangeboden. In 2008 lag het totale aantal (kandidaat-)notarissen op het hoogste niveau van de afgelopen jaren (zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur, tabel 6.8). Daarna neemt het aan-

tal af. Deze daling is deels toe te schrijven aan de afname van het aantal kandidaten. De omvang van deze groep bereikte in 2014 een dieptepunt. Na dat jaar is het aantal weer toegenomen. In totaal zijn er in 2016 1.365 notarissen en 1.800 kandidaat-notarissen.

Tot 2009 groeide het aantal kantoorvestigingen, waarna zich een gestage daling inzette. Maar in 2016 groeide het aantal kantoren weer, en het aantal kantoren ligt nog steeds boven het niveau van tien jaar geleden (zie figuur 4).

Figuur 4 Aantal (kandidaat-)notarissen en kantoorvestigingen

Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.8.

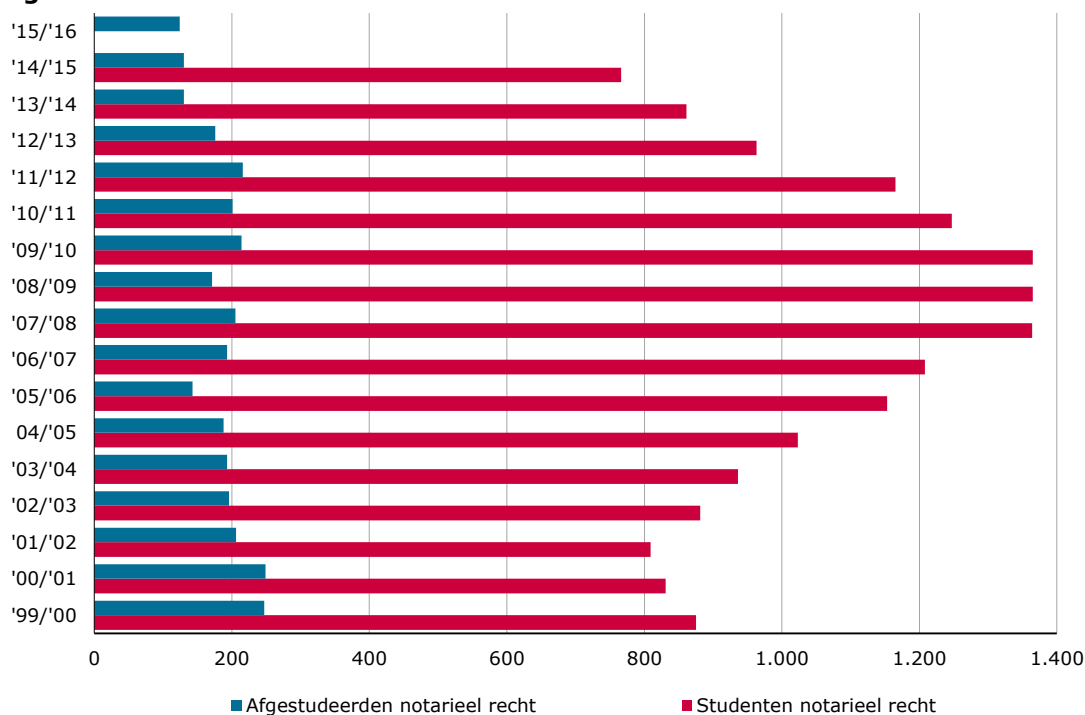
Bron: KNB

Toekomstig aanbod: opleiding, leeftijd en geslacht

De instroom van het aantal kandidaat-notarissen wordt bepaald door het aantal studenten dat de opleiding notarieel recht volgt, afstudeert en vervolgens in de notariële praktijk gaat werken. Het aantal studenten notarieel recht lag in de collegejaren

2007/2008-2009/2010 op bijna 1.400 studenten per jaar (zie figuur 5). Sindsdien is het aantal afgenomen; in 2014/2015 begonnen nog 766 studenten aan de opleiding. Het aantal afgestudeerden daalt van 216 in 2011/2012 naar 124 in 2015/2016.

Figuur 5 Aantal studenten notarieel recht

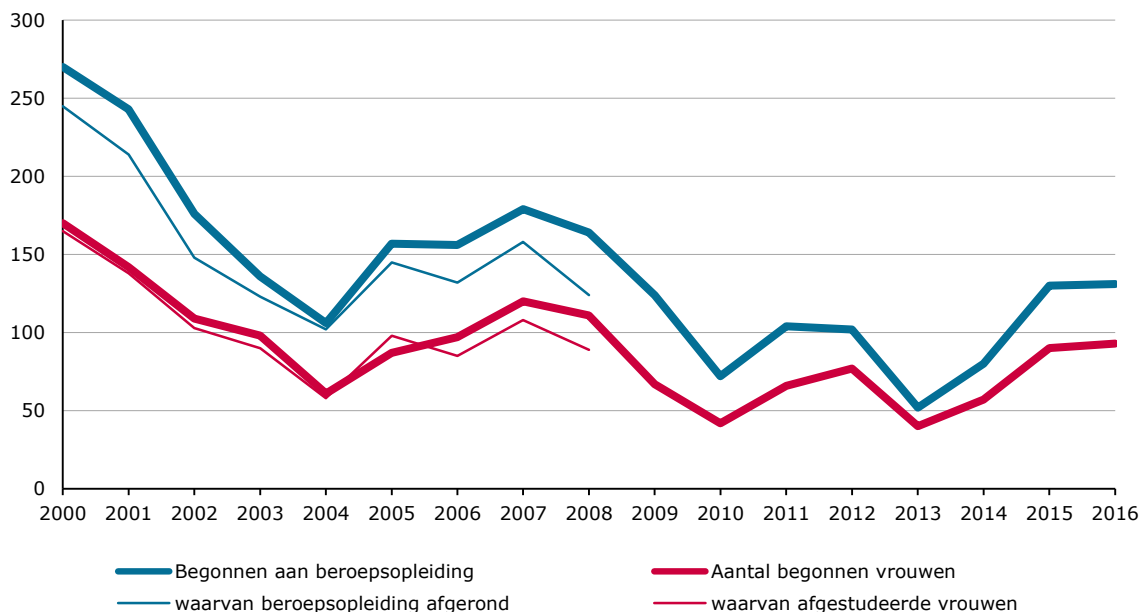
Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.9.

Bron: CBS

Niet alle studenten die in het notarieel recht afstuderen kiezen voor een carrière in het notariaat. In 2007 startten er 179 kandidaat-notarissen met de Notariële Beroepsopleiding (zie figuur 6). Na 2007 is de instroom gedaald en bereikte een dieptepunt in 2013, met een instroom van 52. Sindsdien neemt het aantal studenten echter weer snel toe. In 2015

en 2016 begonnen 130 personen aan de beroepsopleiding. Het merendeel daarvan is vrouw (70%, zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur, tabel 6.10). De overgrote meerderheid van de kandidaat-notarissen die in de beroepsopleiding instromen, rondt de opleiding ook af. Hier zijn geen recente gegevens over beschikbaar.

Figuur 6 In- en uitstroom notariële beroepsopleiding

Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.10.

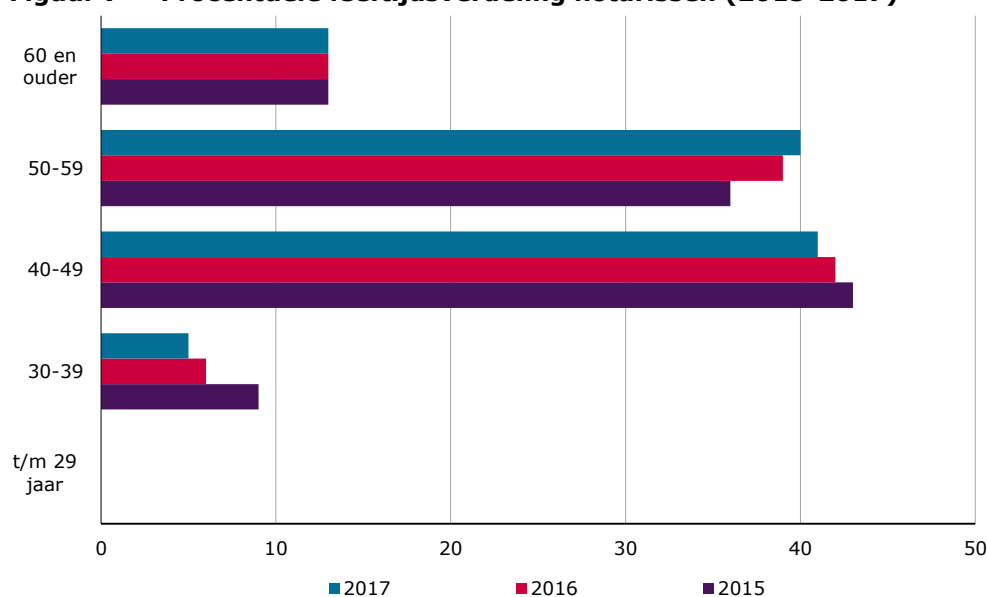
Bron: CPO

De leeftjdsverdeling van de huidige notarissen geeft een indicatie van het aantal notarissen dat de komende jaren van rechtswege het ambt verlaat vanwege het bereiken van de pensioenleeftijd. Anno 2017 is ruim de helft van de notarissen 50 jaar of ouder; 12% bereikt in de komende tien jaar de leeftijd van 70 jaar (zie figuur 7). Het aantal werkzame kandidaat-notarissen is – in elk geval in kwantitatief opzicht – voldoende om de te verwachten uitstroom op te vangen.

De instroom zou voor een groot gedeelte moeten komen van vrouwelijke kandidaat-notarissen. Het percentage vrouwelijke kandidaat-notarissen ligt de afgelopen jaren op 66% (zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur, tabel 6.8). Het percentage vrouwelijke notarissen is tussen 2006 en 2016 al verdubbeld, van 13% naar 26% (zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur, tabel 6.8).

Figuur 7 Procentuele leeftjdsverdeling notarissen (2015-2017)

Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.11.

Bron: KNB

4 Rechtspraak

Binnen de Rechtspraak (inclusief strafrecht) waren in 2016 bijna 10.000 mensen werkzaam (8.815 fte). Er werken ruim 2.300 rechters en raadsheren bij de Rechtspraak (2.150 fte). Het grootste deel van het personeel bij de Rechtspraak bestaat uit juridische en administratieve ondersteuning (5.600 werknemers, 4.950 fte). Het gaat dan bijvoorbeeld om griffiers, gerechtssecretarissen, stafjuristen en administratieve ondersteuning bij het behandelen van rechtszaken. Daarnaast zijn er nog stafdiensten die taken hebben op het terrein van personeels- en salarisadministratie, huisvesting en dergelijke. Verder zijn er nog enkele centrale diensten, zoals het Studiecentrum Rechtspleging (SSR), het opleidingsinstituut voor officieren van justitie en rechters, maar ook aan facilitaire diensten op het gebied van ICT en kwaliteit. De staf- en centrale diensten werken deels ook voor het Openbaar Ministerie (OM).

Rechtspraak civiel en bestuur

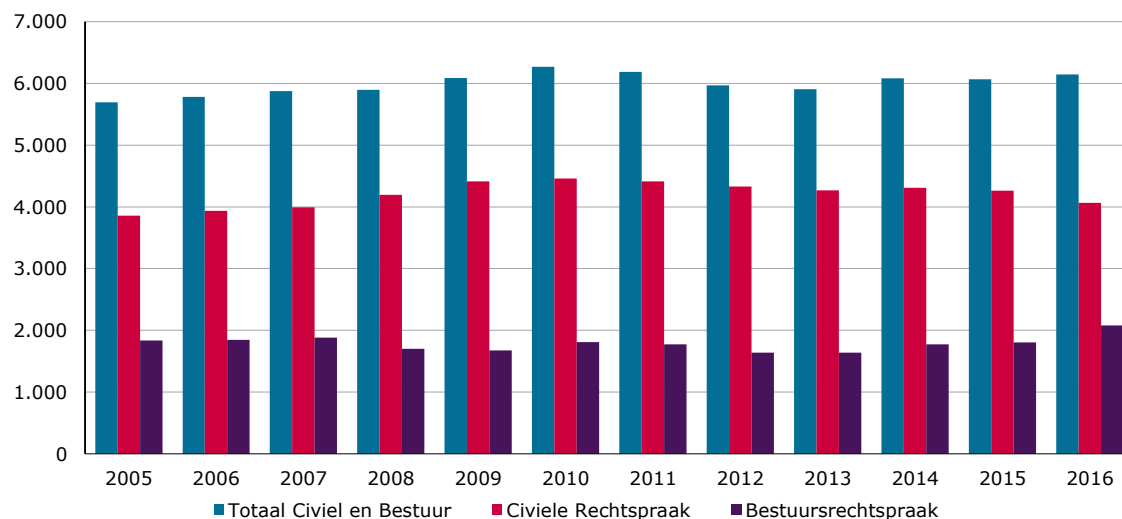
Het is niet mogelijk een exacte telling te doen van de hoeveelheid personeel binnen de rechtspraak dat uitsluitend ten behoeve van civiele- en bestuursrechtspraak wordt ingezet. Er zijn met name veel

ondersteunende functies die niet specifiek voor een bepaald rechtsgebied werkzaam zijn, en ook rechters kunnen werkzaamheden op verschillende rechtsgebieden combineren. Het toerekenen van personele capaciteit aan bepaalde rechtsgebieden gebeurt daarom op basis van theoretische veronderstellingen, waarbij de werklast binnen de verschillende rechtsgebieden een doorslaggevende rol speelt.

De sector straf is verantwoordelijk voor ongeveer een derde van het personeel. Het aandeel van civiel (inclusief kanton) is de afgelopen tijd afgenomen en ligt in 2016 op 46%. Dit komt neer op 4.070 fte gemiddelde bezetting in 2016. Het aandeel van bestuur ligt in 2016 op 24%, of 2.080 fte gemiddelde bezetting. Dit percentage is in de recentste jaren toegenomen (zie figuur 8).

De sectoren civiel en bestuur bieden dus werk aan ongeveer 6.150 fte in 2016, dat is 6% meer dan in 2006. Sinds 2010 daalt de hoeveelheid personeel bij civiel, in verband met de afname van het aantal handelszaken. Tussen 2010 en 2012 daalde ook de hoeveelheid personeel voor bestuurszaken, maar dat aantal vertoont sinds 2013 weer een stijging en ligt in 2016 voor het eerst boven de 2.000 fte.

Figuur 8 Personeel Rechtspraak civiel en bestuur*

* Gemiddelde bezetting voltijdsequivalenten. Bestuur inclusief belastingzaken en vreemdelingenzaken. Betreft alleen rechtbanken, gerechtshoven, Centrale Raad van Beroep en College van Beroep voor het bedrijfsleven. Inclusief Raad voor de rechtspraak/BISTRO. Exclusief ICTRO/SSR.

Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.12.

Bron: Raad voor de rechtspraak

De afnemende zaaksinstroom van civiele handelszaken heeft zijn weerslag op de geconstrueerde personeelsomvang in zowel eerste aanleg als hoger beroep (figuur 9). In eerste aanleg ligt het hoeveelheid personeel (fte) in 2016 8% lager dan in 2010; in hoger beroep ligt is de daling zelfs 15%.

De bestuurssector, met algemene bestuurszaken, belastingzaken en vreemdelingenzaken, is een sterk gevarieerd rechtsgebied. Voeg daaraan toe dat vreemdelingenzaken erg volatiel zijn, en afhankelijk van politiek/beleid en externe factoren (buitenlandse politiek, sociaaleconomische factoren, oorlogen en hongersnood). Het personeelsverloop is hier dan ook het meest grillig. In de meest recente jaren is sprake van sterke toename. Ten opzichte van 2013 is de hoeveelheid personeel in eerste aanleg met meer dan 25% toegenomen. In hoger beroep is zelfs sprake van een (ruime) verdubbeling. Anno 2016 is de personeelsomvang voor hoger beroep in be-

stuurszaken 333 fte; in 2008 lag die met 90 fte nog op een dieptepunt. Ook bij de bijzondere colleges nam de hoeveelheid personeel toe. In 2016 is dat personeelsbestand ruim 25% groter dan in 2013.

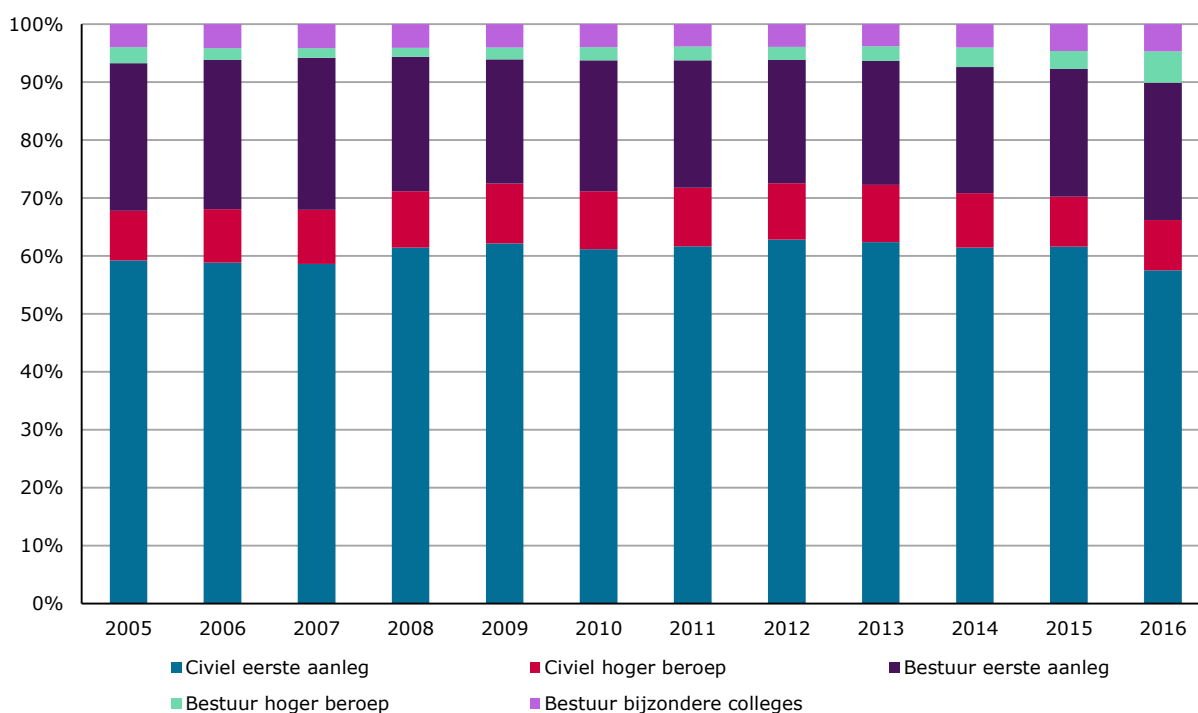
Raad van State en Hoge Raad

De Raad van State en de Hoge Raad zijn niet inbegrepen in de personeelscijfers die in paragraaf 4.1 werden gepresenteerd.

Bij de Raad van State zijn bijna 600 personen werkzaam. Voor de afdeling bestuursrechtspraak specificeert het jaarverslag de ingezette capaciteit van Staatsraden (40 fte) en juristen (213 fte).

De Hoge Raad bood in 2016 werk aan 238 fte personeel. Daarvan werken er 181 in bedrijfsvoering, staf en ondersteuning. Deze aantallen zijn inclusief de capaciteit die wordt ingezet voor strafzaken.

Figuur 9 Personeel Rechtspraak civiel en bestuur naar instantie*

* Op basis van de gemiddelde bezetting voltijdsequivalenten. Bestuur inclusief belastingzaken en vreemdelingenzaken, bestuur hoger beroep is tot en met 2004 inclusief eerste aanleg belastingzaken. Vanaf 2005 worden de belastingzaken in eerste aanleg afgehandeld door de rechtbanken.

Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabel 6.13.

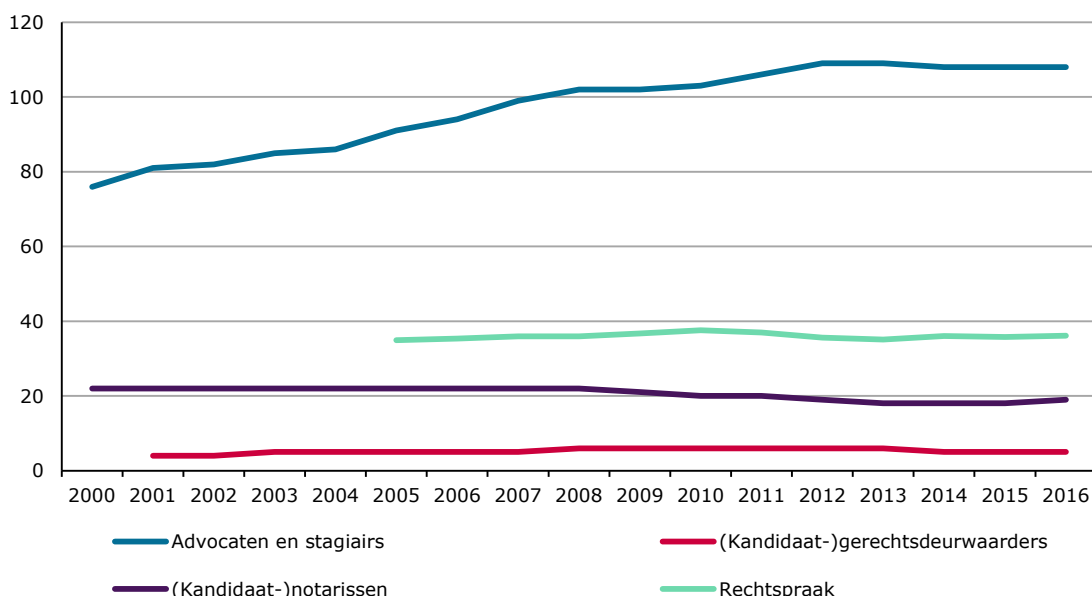
Bron: Raad voor de rechtspraak

5 Beroepsbeoefenaren per 100.000 inwoners

De ontwikkeling van het aantal juridische dienstverleners en de Rechtspraak per 100.000 inwoners verschilt per beroepsgroep. Vooral de omvang van de advocatuur is verhoudingsgewijs toegenomen. In 2000 waren er 76 advocaten en stagiairs werkzaam per 100.000 inwoners. In 2016 zijn dat er 108. Bij de gerechtsdeurwaarderij was sprake van een stijging van 4 naar 6 (kandidaat-)deurwaarders per 100.000 inwoners in de periode 2001-2012. In 2016 zijn er 5 (kandidaat-)deurwaarders per 100.000 inwoners. De omvang van het notariaat ten opzichte

van het aantal inwoners is in de afgelopen jaren gedaald. Tussen 2008 en 2013 daalde het aantal notarissen van 22 naar 18 per 100.000 inwoners. In 2016 is het aantal weer iets gestegen, naar 19. De Rechtspraak (in fte, alleen civiel en bestuursrecht) bevindt zich qua omvang tussen de advocatuur en de notarissen in; rond 36 rechters/raadsheren en ondersteuning per 100.000 inwoners. Dit laatste cijfer is dus inclusief de juridische en administratieve ondersteuning werkzaam bij de Rechtspraak (zie figuur 10).

Figuur 10 Advocaten, gerechtsdeurwaarders, notarissen en Rechtspraakpersoneel per 100.000 inwoners

Voor corresponderende cijfers zie www.wodc.nl/cijfers-en-prognoses/rechtspleging-civiel-en-bestuur/, tabellen 6.1, 6.5, 6.8 en 6.12.

Bron: CBS, NOvA, KNB, KBvG, Raad voor de rechtspraak

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van www.wodc.nl.